

VIII. KONDYCJA GOSPODARSTW DOMOWYCH

1. Omówienie wyników

1. W styczniu 2017 r. nastroje polskich gospodarstw domowych uległy poprawie drugi raz rzędu. Wartość wskaźnika kondycji gospodarstw domowych IRG SGH (IRGKGD) zwiększyła się o 3,1 pkt., podobnie jak w poprzednim kwartale. Poprawie uległy wszystkie składowe wskaźniki IRGKGD. Największy wpływ na jego wzrost miały oceny przyszłej sytuacji gospodarczej w kraju (wkład 1,5 pkt.) oraz oceny przyszłej sytuacji finansowej gospodarstw domowych (wkład 0,7 pkt.). Wpływ osłabienia się obaw przed bezrobociem i ocen przyszłych oszczędności był mniejszy (odpowiednio: 0,5 i 0,4 pkt.). Poprawiające się nastroje znalazły odzwierciedlenie we wzroście konsumpcji prywatnej, który w drugim półroczu 2016 r. wyniósł niemal 4% r/r.

2. Ankietowane gospodarstwa domowe lepiej oceniają bieżącą oraz przyszłą sytuację gospodarczą. Wartości obu sald wzrosły o, odpowiednio: 7,0 pkt. i 5,9 pkt. Poprawa ocen jest najprawdopodobniej wypadkową lepszych danych o stanie gospodarki za IV kwartał ub.r. (po spowolnieniu wzrostu w III kwartale).

3. Poprawie ocen ogólnej sytuacji gospodarczej towarzyszą słabnące obawy przed bezrobociem. Wartość salda obniżyła się o 2,1 pkt. i jest na niskim poziomie (+1,2 pkt.), co oznacza, że gospodarstwa domowe nie obawiają się bezrobocia w nadchodzącym roku. Dane ze statystyki publicznej ukazują wysoki wzrost zatrudnienia i płac, a stopa bezrobocia osiąga historyczne minima.

4. Poprawiły się również oceny sytuacji finansowej gospodarstwa domowego. Wartość salda jest najwyższa od 1996 r. i ulega wyraźnej tendencji wzrostowej. Po dwóch kwartałach spadku wzrosła również wartość salda odpowiedzi na pytanie o przewidywaną sytuację finansową. Wskaźnik wygładzony ponownie ukazuje delikatną tendencję wzrostową. Oceny przyszłej sytuacji finansowej gospodarstw domowych mają zapewne związek z lepszymi prognozami dla całej gospodarki.

5. Obserwujemy szybki wzrost oczekiwań inflacyjnych. Wartość salda odpowiedzi na to pytanie wzrosła w dwóch ostatnich kwartałach o blisko 22 pkt. Wydaje się więc, że tendencje deflacyjne na trwałe ustąpiły również w percepcji gospodarstw domowych. Podobnie kształtują się zmiany kosztów utrzymania (choć przyrost wartości salda był w ostatnim badaniu niewielki i wyniósł zaledwie 0,8 pkt.).

6. Nadal utrzymuje się dość duża zmienność prognoz wydatków na zakup dóbr trwałego użytku. Po wzroście we wcześniejszym kwartale w styczniu wartość salda prognostycznego obniżyła się o 7,4 pkt. do poziomu -6,2 pkt. Brak jest więc wyraźnej tendencji, czy to wzrostowej czy spadkowej. Poprawa ocen finansów gospodarstw domowych i stanu gospodarki nie przekłada się na plany wydatkowe. Gospodarstwa czekają na utrwalenie się ożywienia w gospodarce.

7. Negatywnie natomiast kształtują się tendencje niektórych innych wydatków gospodarstw domowych. W szczególności, nie zmieniły się zamiary zakupu samochodów, a wygładzone saldo podlega tendencji spadkowej. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o planowany zakup lub budowę domu bądź mieszkania w następnych dwunastu miesiącach zmniejszyła się o 1,4 pkt. Wskaźnik wygładzony również ukazuje tendencję malejącą. Obecnie tylko 6,1% (poprzednio 8,6%) respondentów rozważa zakup lub budowę domu/mieszkania. Jest to odsetek niższy niż przed światowym kryzysem finansowym i gospodarczym lat 2007-2008. Zmniejszył się także odsetek gospodarstw domowych, które planują remont domu lub mieszkania (z 17,9% do 15,1%; w okresie przed kryzysem wynosił on ponad 24%).

8. Saldo odpowiedzi na pytanie o ocenę klimatu do oszczędzania utrzymało się na wysokim poziomie i wykazuje pewną tendencją wzrostową. Wartość salda jest najwyższa od 1996 r. Dobremu

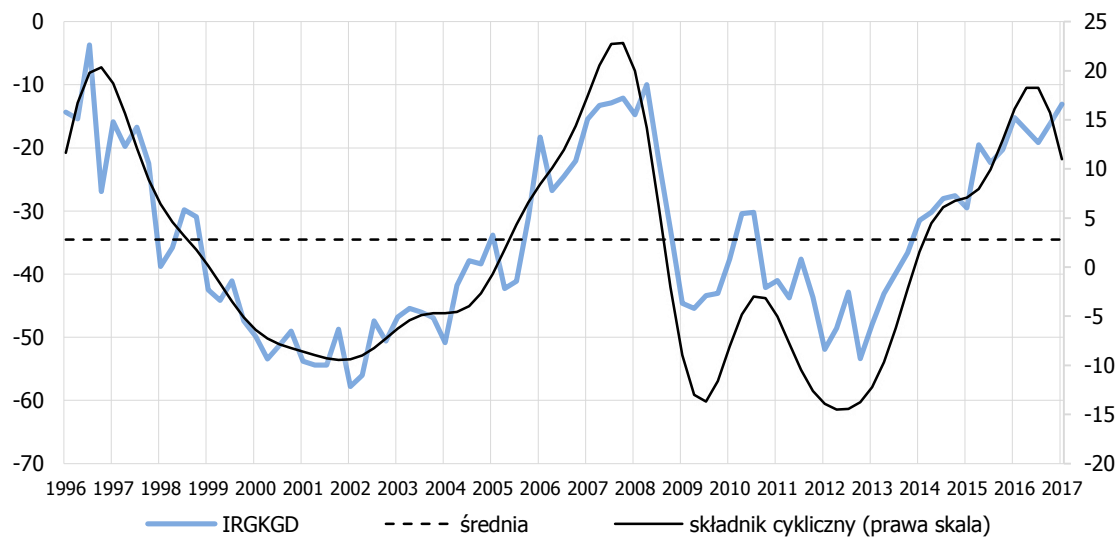
---

klimatowi sprzyjają zapewne dobre trendy na rynku kapitałowym oraz poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych. Wyżej oceniają one również prawdopodobieństwo wygosparowania jakichkolwiek oszczędności – ponad 21% ankietowanych ocenia, iż z „bardzo dużym” lub „dość dużym” prawdopodobieństwem w nadchodzącym roku zdoła cokolwiek zaoszczędzić. Wyraźny jest trend wzrostowy przyszłych oszczędności.

9. Saldo odpowiedzi na pytanie o zbilansowanie bieżących dochodów i wydatków gospodarstwa domowego pozostało na wysokim poziomie (16,8 pkt.) i znajduje się w trendzie wzrostowym. Odsetek gospodarstw domowych, które „nieco oszczędzają”, jest na bardzo wysokim poziomie, 45,8% (43,3% w poprzednim badaniu) i zmalał odsetek gospodarstw, które wpadają w długi (4,7% wobec 5,7% poprzednio). Z drugiej jednak strony zmniejszył się, o 0,9 pkt. proc., odsetek tych, którzy „dużo oszczędzają” (3,5%) i zwiększył się odsetek tych, którzy przejadają oszczędności (do 9,9% z 5,8%). Wśród oszczędzających dominują gospodarstwa domowe, które odkładają mniej niż 10% dochodów; jest ich 46%. Drugą grupę stanowią respondenci, którzy oszczędzają 10-20% swoich dochodów; jest ich 37,4%. Tych, którym udaje się zaoszczędzić ponad 30% jest 6,6%. Średnia, szacowana stopa oszczędności to 12,7%.

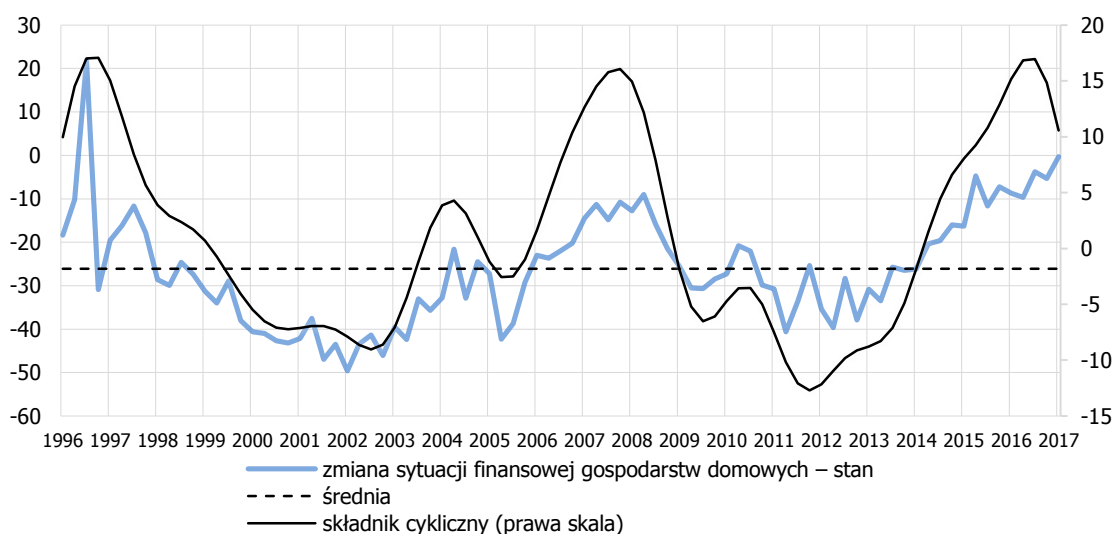
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONDYCJI GOSPODARSTW DOMOWYCH

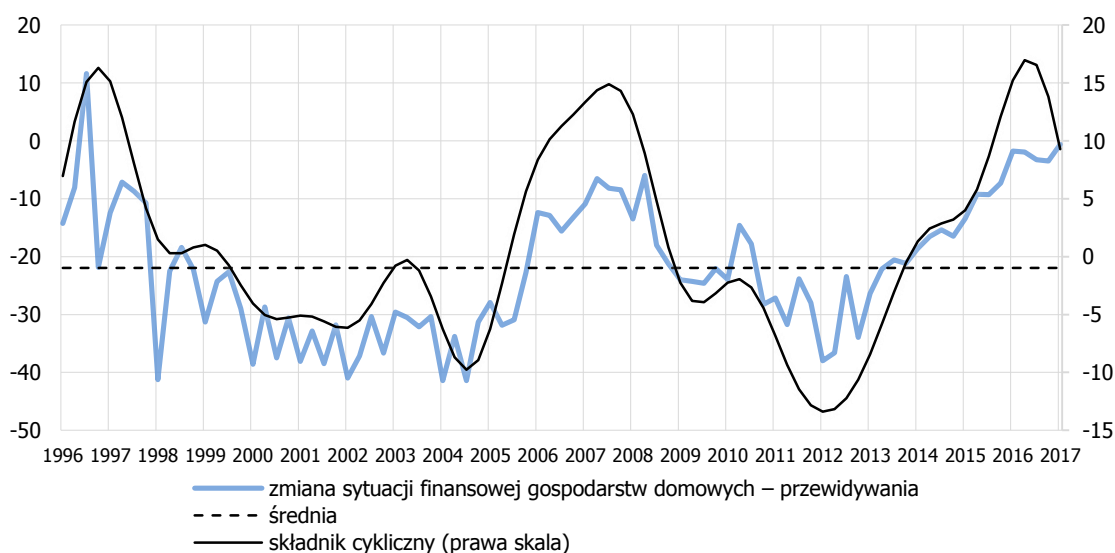
składowe salda	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. zmiana sytuacji finansowej - przewidywania	-7,3	-1,8	-1,9	-3,3	-3,5	-0,6
2. ogólna sytuacja ekonomiczna Polski - przewidywania	-13,2	-12,1	-17,3	-18,8	-17,6	-11,7
3. bezrobocie w kraju - przewidywania	13,2	6,5	6,1	13,0	3,3	1,2
4. oszczędności - przewidywania	-47,5	-40,5	-43,5	-41,4	-40,3	-38,8
wskaźnik koniunktury (IRGKGD): (1+2-3+4)/4	-20,3	-15,2	-17,2	-19,1	-16,2	-13,1

ZMIANA SYTUACJI FINANSOWEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH – STAN

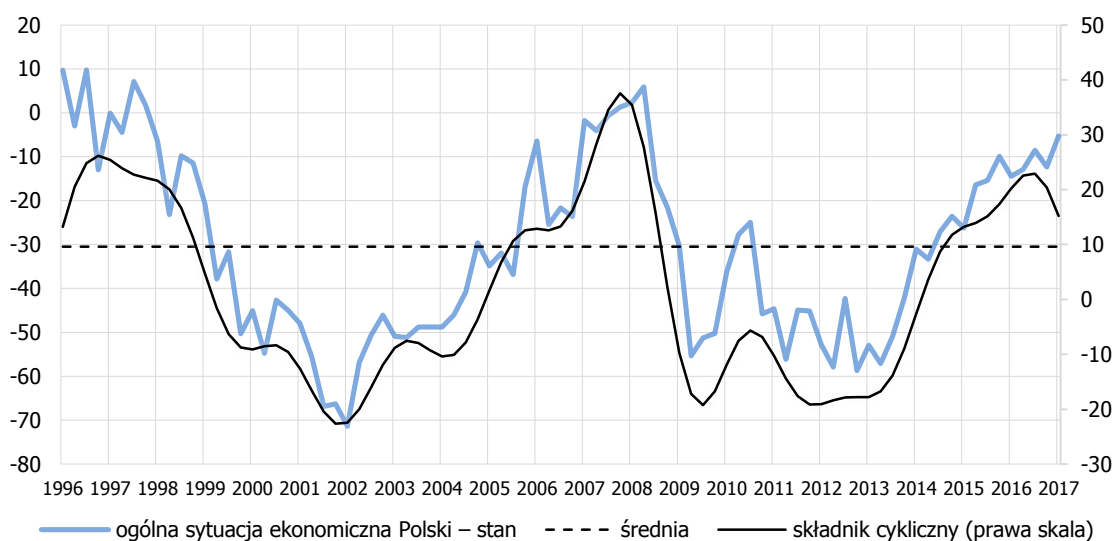
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. poprawiła się bardzo	3,4	4,1	2,1	2,3	3,5	2,8
2. poprawiła się trochę	16,7	11,5	13,1	21,6	18,8	23,0
3. bez zmian	49,6	55,7	54,4	50,3	47,1	51,3
4. pogorszyła się trochę	22,6	20,1	24,0	17,8	25,0	16,4
5. pogorszyła się bardzo	7,7	8,5	6,4	8,0	5,7	6,5
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-7,2	-8,7	-9,7	-3,8	-5,3	-0,3

ZMIANA SYTUACJI FINANSOWEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH – PRZEWIDYWANIA

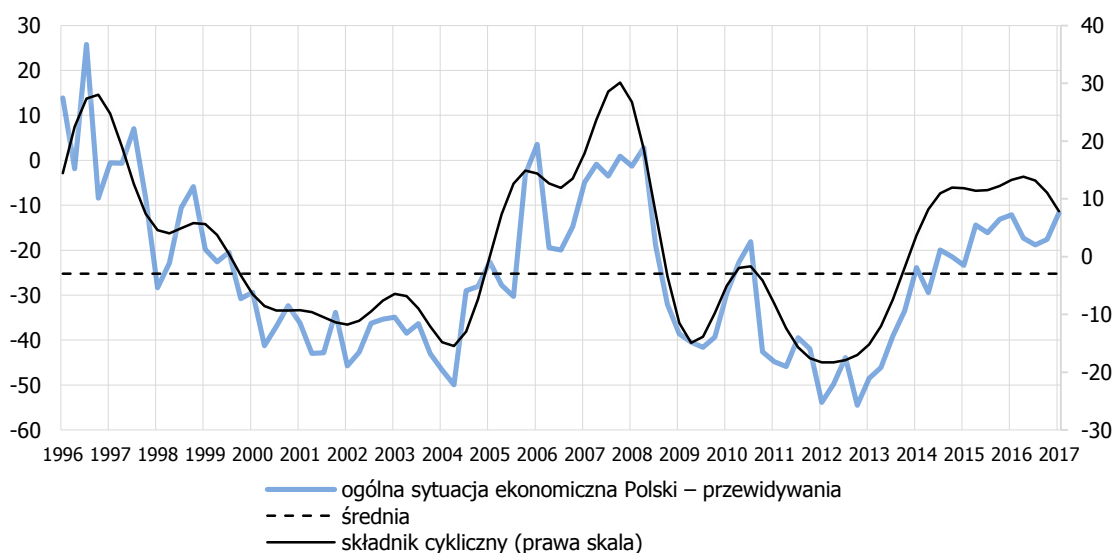
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. poprawi się bardzo	0,9	3,6	3,0	2,4	2,6	2,6
2. poprawi się trochę	19,8	20,8	22,9	18,1	19,4	21,6
3. bez zmian	49,4	49,1	47,6	54,9	52,2	51,9
4. pogorszy się trochę	23,7	21,4	20,2	19,8	20,1	19,7
5. pogorszy się bardzo	6,2	5,1	6,3	4,8	5,7	4,2
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-7,3	-1,8	-1,9	-3,3	-3,5	-0,6

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE – STAN

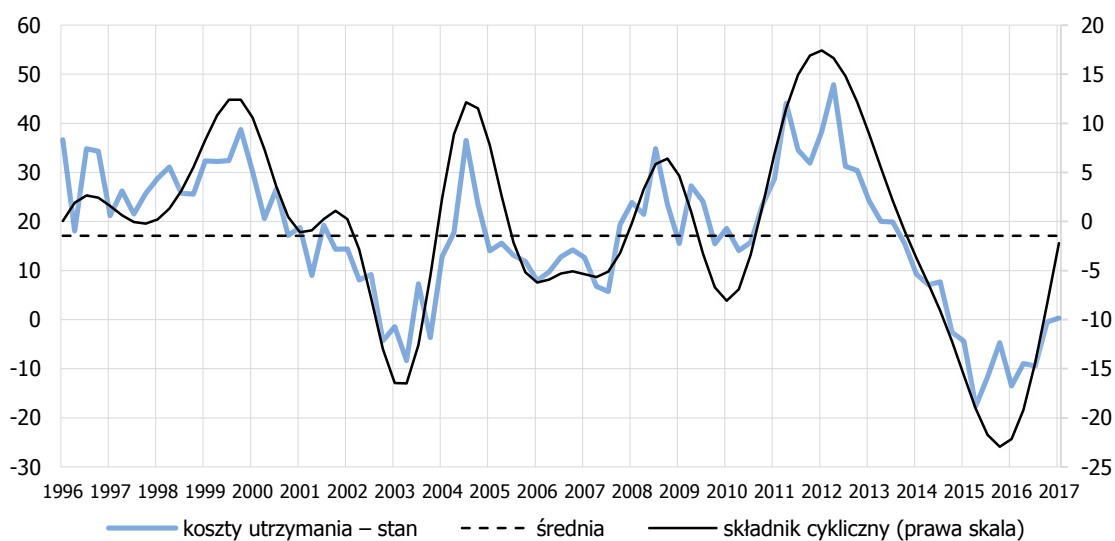
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. poprawiła się bardzo	1,5	1,1	0,9	0,8	1,3	3,0
2. poprawiła się trochę	23,4	17,7	22,7	27,5	23,4	33,3
3. bez zmian	38,7	41,1	33,9	35,5	35,1	25,5
4. pogorszyła się trochę	26,4	31,3	34,3	26,1	29,7	26,6
5. pogorszyła się bardzo	9,9	8,8	8,1	10,0	10,5	11,6
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-9,9	-14,5	-12,9	-8,6	-12,3	-5,3

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE – PRZEWIDYWANIA

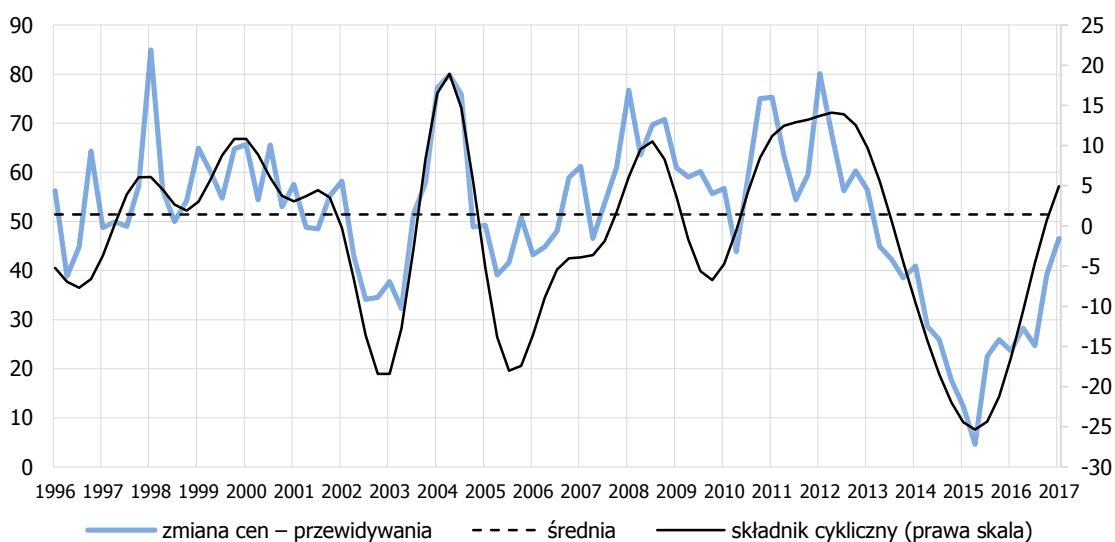
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. poprawi się bardzo	2,2	2,9	1,7	0,8	2,1	2,6
2. poprawi się trochę	22,5	28,0	26,1	22,0	20,3	28,0
3. bez zmian	34,1	25,5	23,8	31,2	34,4	30,7
4. pogorszy się trochę	29,1	29,1	32,5	31,0	26,6	20,9
5. pogorszy się bardzo	12,1	14,4	15,8	15,1	16,6	17,9
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-13,2	-12,1	-17,3	-18,8	-17,6	-11,7

KOSZTY UTRZYMANIA – STAN

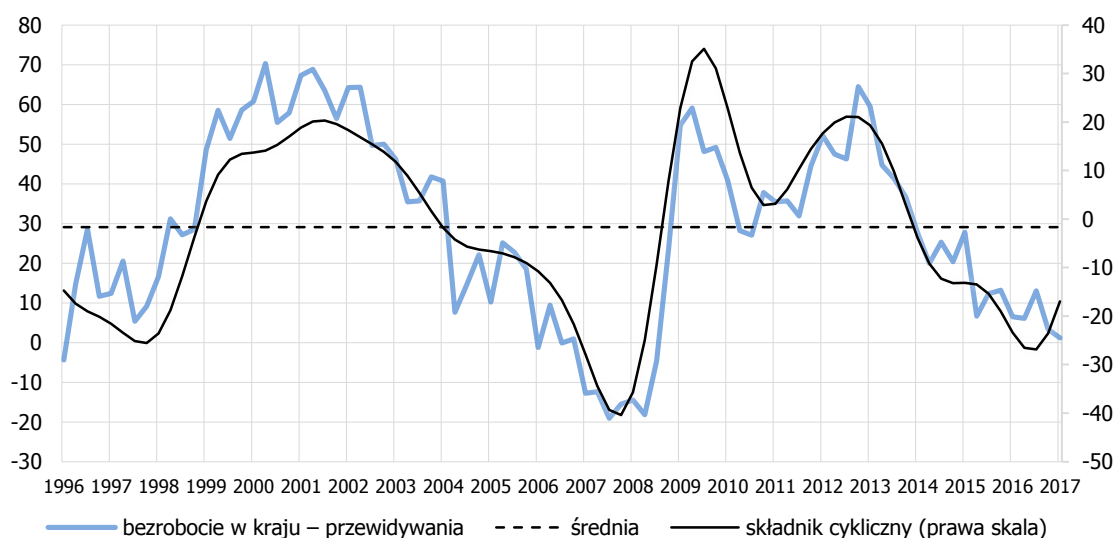
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. wyraźnie dużo wyższe	6,1	6,3	5,2	5,8	7,4	7,0
2. znacznie wyższe	15,8	8,9	15,3	13,0	14,9	17,0
3. nieco wyższe	43,4	39,0	39,8	38,9	48,5	47,6
4. takie same	31,9	43,3	36,2	41,3	27,9	26,6
5. niższe	2,8	2,6	3,6	1,1	1,4	1,9
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-4,7	-13,5	-8,9	-9,5	-0,5	0,3

ZMIANA CEN – PRZEWIDYWANIA

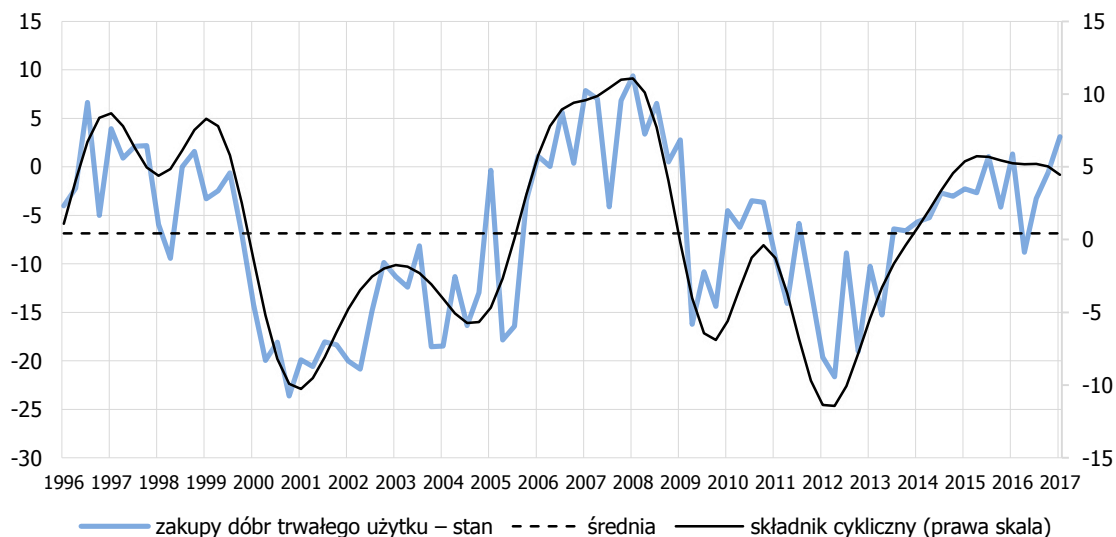
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. wzrost cen będzie szybszy	20,5	30,9	27,2	25,4	31,5	32,4
2. ceny wzrastać będą tak samo	40,3	23,6	32,8	33,3	36,0	44,8
3. ceny wzrastać będą wolniej	10,9	10,8	11,2	8,5	13,0	7,1
4. ceny będą mniej więcej takie same	27,0	31,4	27,1	31,2	18,4	14,8
5. ceny nieco zmaleją	1,2	3,3	1,8	1,7	1,1	0,9
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	25,9	23,7	28,3	24,7	39,2	46,5

BEZROBOCIE W KRAJU – PRZEWIDYWANIA

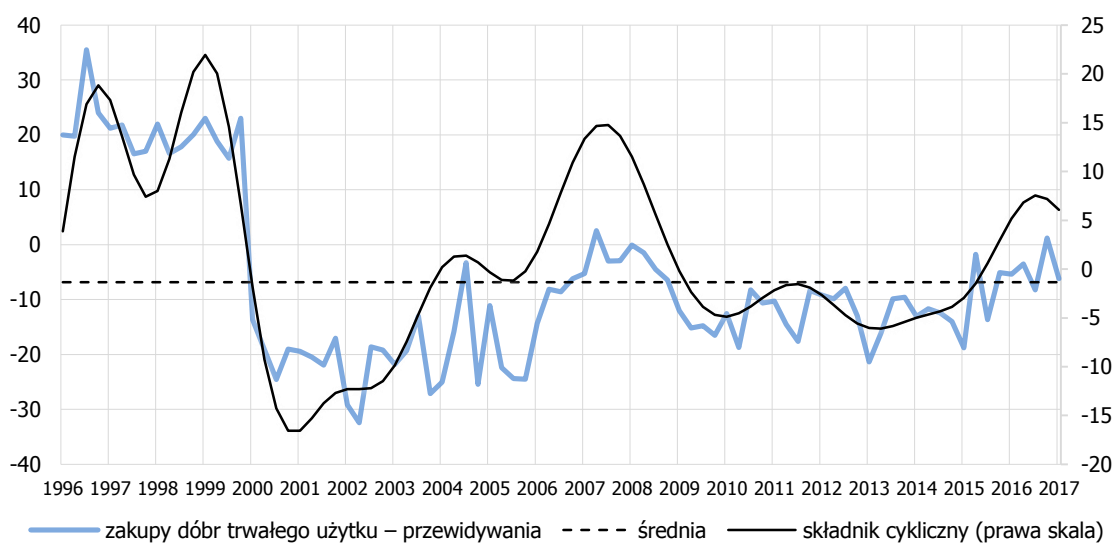
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. gwałtownie wzrośnie	6,7	5,9	6,3	10,0	6,1	4,0
2. nieznacznie wzrośnie	34,6	25,8	26,2	29,2	24,5	24,2
3. pozostanie takie samo	37,5	44,1	41,2	39,3	41,9	43,4
4. nieznacznie zmaleje	20,9	23,9	25,8	19,9	25,1	26,8
5. gwałtownie zmaleje	0,3	0,4	0,5	1,6	2,4	1,6
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	13,2	6,5	6,1	13,0	3,3	1,2

ZAKUPY DÓBR TRWAŁEGO UŻYTKU – STAN

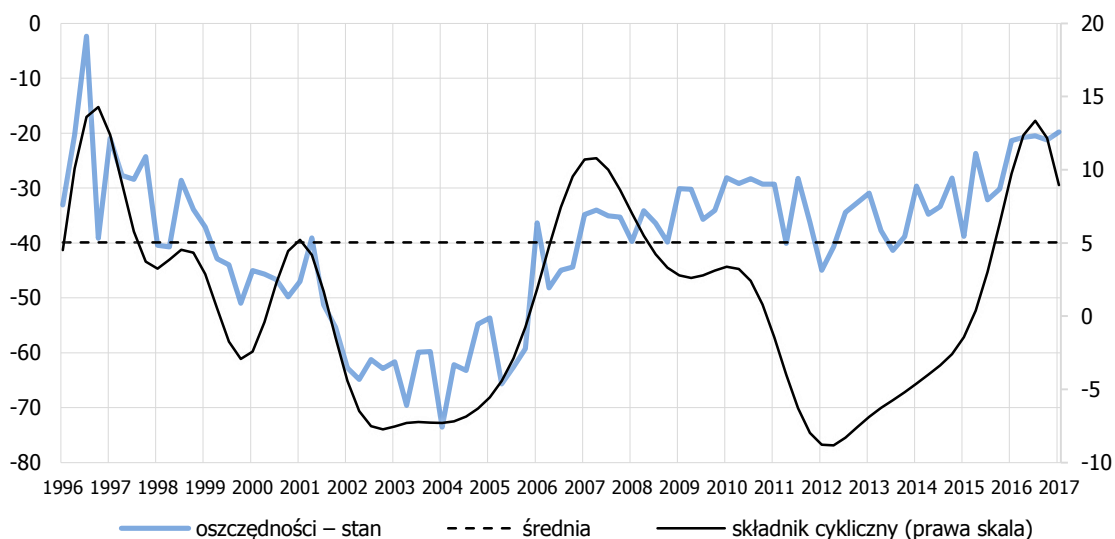
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. tak, teraz właśnie jest odpowiedni czas	11,9	16,8	8,3	9,9	15,2	14,2
2. obecny czas nie jest na to ani dobry, ani zły	72,0	67,8	74,6	77,0	69,0	74,7
3. nie, nie jest to czas odpowiedni	16,1	15,5	17,1	13,1	15,8	11,1
saldo (1.-3.)	-4,1	1,3	-8,8	-3,2	-0,6	3,1

ZAKUPY DÓBR TRWAŁEGO UŻYTKU – PRZEWIDYWANIA

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. dużo większe	8,1	8,6	7,6	5,3	8,2	3,4
2. nieco większe	12,6	15,6	15,6	14,6	21,1	16,7
3. podobne	54,9	47,7	51,4	53,3	48,1	54,9
4. nieco mniejsze	10,0	12,7	12,9	11,6	10,2	14,3
5. dużo mniejsze	14,5	15,4	12,5	15,1	12,4	10,8
saldo (1+0,5×2-0,5×4-5)	-5,1	-5,3	-3,5	-8,2	1,2	-6,2

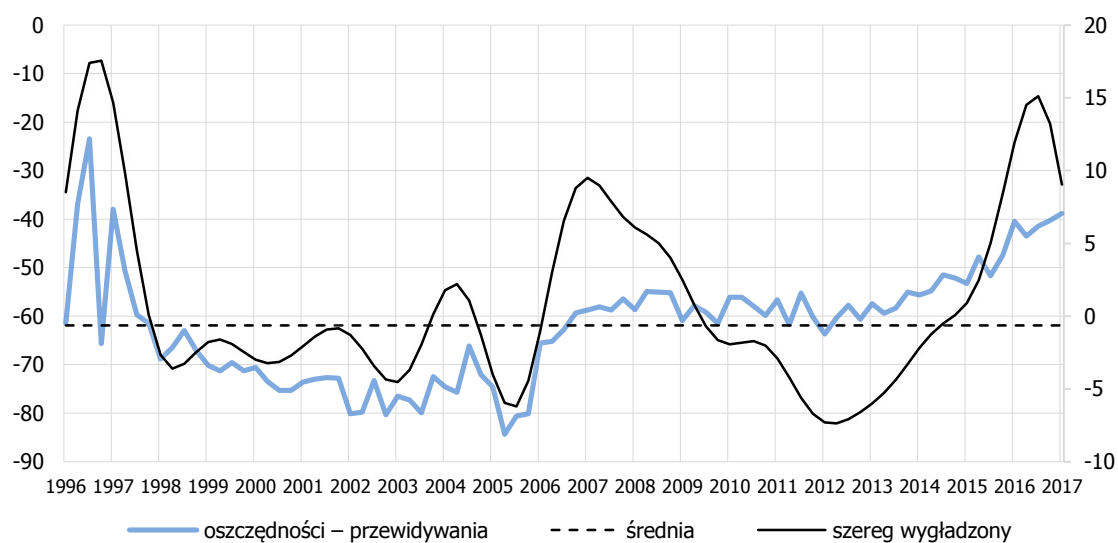
OSZCZĘDNOŚCI – STAN

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. bardzo dobry czas, aby oszczędzać	4,9	6,8	4,6	2,9	4,7	2,4
2. dobry czas, aby oszczędzać	27,4	29,4	32,6	33,4	31,8	35,7
3. raczej niekorzystny czas, aby oszczędzać	37,9	42,0	42,2	47,2	43,4	43,9
4. bardzo niekorzystny czas, aby oszczędzać	29,8	21,9	20,6	16,5	20,1	18,0
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-30,2	-21,4	-20,8	-20,5	-21,3	-19,8

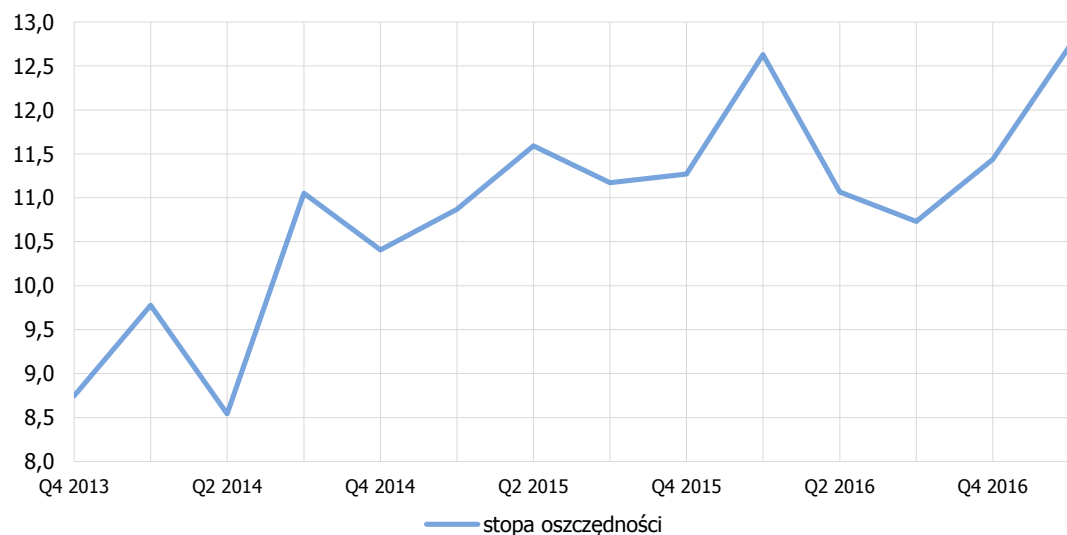

OSZCZĘDNOŚCI – PRZEWIDYWANIA

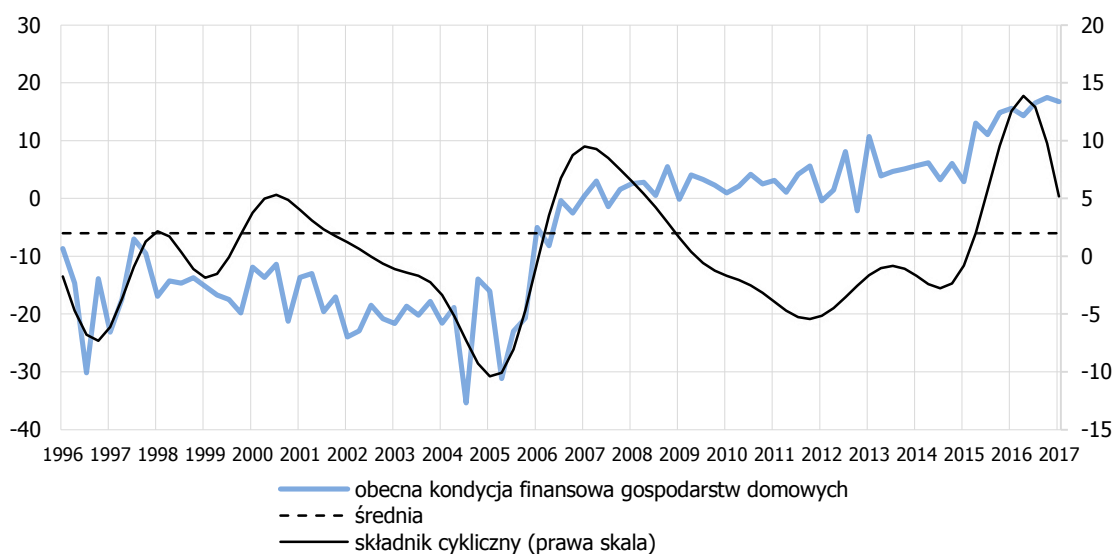
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. bardzo duże	3,0	5,4	3,1	5,0	5,2	3,6
2. dość duże	14,6	17,3	16,5	14,4	17,0	17,7
3. znikome	49,3	45,6	51,0	53,8	47,4	55,1
4. żadne	33,1	31,7	29,4	26,7	30,3	23,6
saldo ($1+0,5 \times 2 - 0,5 \times 3 - 4$)	-47,5	-40,5	-43,5	-41,4	-40,3	-38,8

STOPA OSZCZĘDNOŚCI

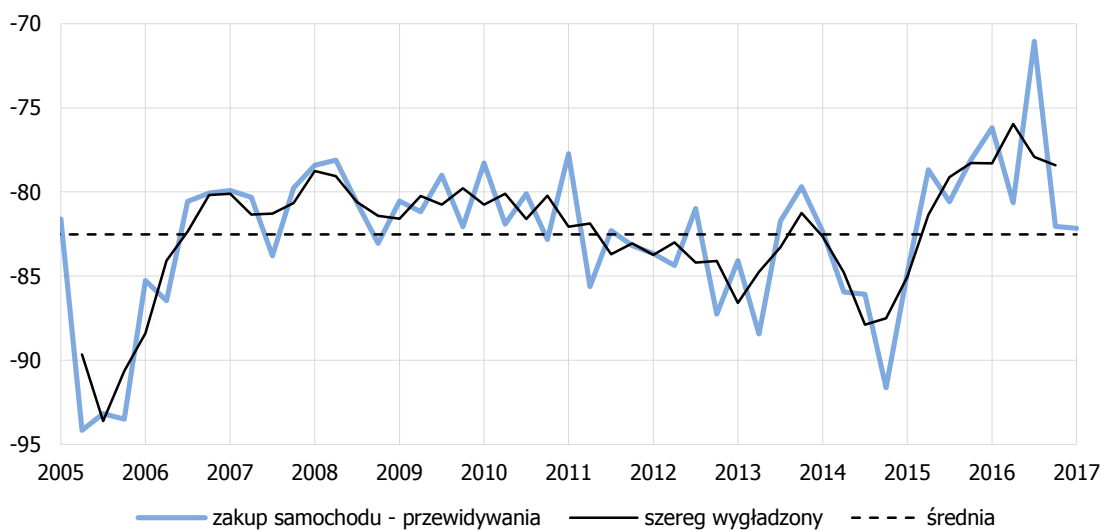
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. więcej niż 30 % dochodów	5,9	7,2	4,3	5,3	4,8	6,6
2. od 20 % do 30 % dochodów	8,6	11,4	10,2	7,6	7,8	10,0
3. od 10 do 20 % dochodów	27,9	31,7	27,2	26,3	34,3	37,4
4. mniej niż 10 % dochodów	57,7	49,6	58,3	60,8	53,1	46,0
saldo ($1 \times 0,35 + 2 \times 0,25 + 3 \times 0,15 + 4 \times 0,05$)	11,3	12,6	11,1	10,7	11,4	12,7

OBECNA KONDYCJA FINANSOWA GOSPODARSTW DOMOWYCH

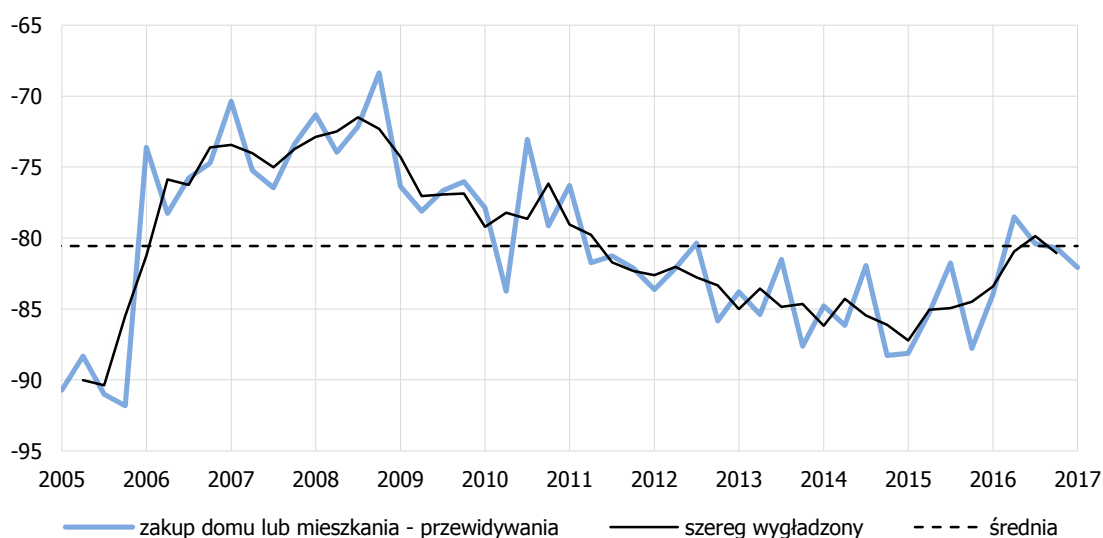
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. wpadamy w długi	3,5	5,2	5,2	3,9	5,7	4,7
2. przejadamy nasze oszczędności	8,8	8,0	6,7	7,0	5,8	9,9
3. nasz dochód z trudem starcza	46,1	42,2	46,4	45,2	40,9	36,1
4. nieco oszczędzamy	37,8	39,9	37,7	39,7	43,3	45,8
5. dużo oszczędzamy	3,8	4,8	4,1	4,1	4,4	3,5
saldo (5+0,5×4-0,5×2-1)	14,9	15,6	14,3	16,6	17,5	16,8

ZAKUP SAMOCHODU – PRZEWIDYWANIA

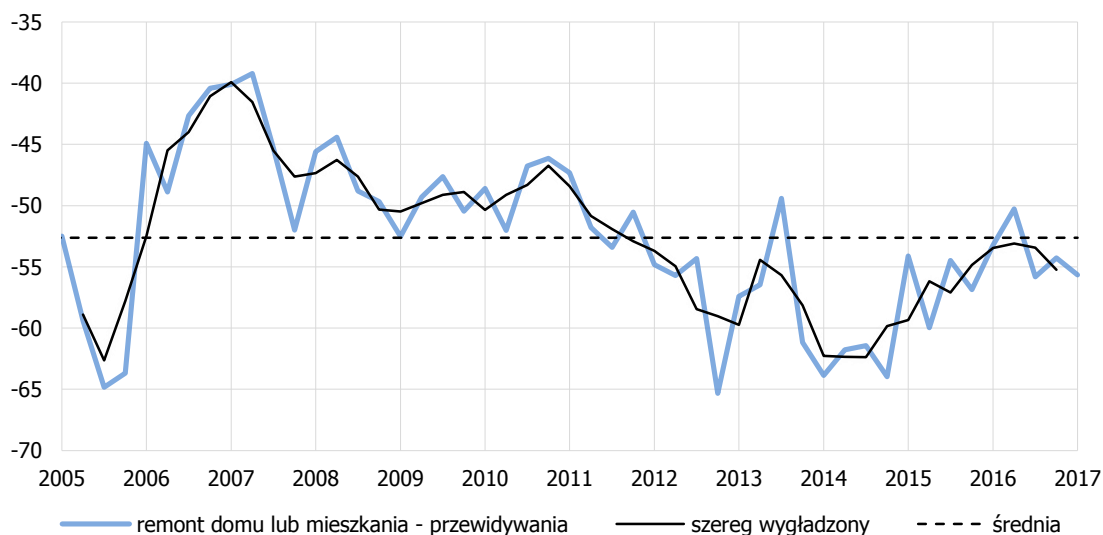
warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. bardzo duże	2,8	2,4	1,3	4,8	2,3	1,4
2. dość duże	5,8	7,5	5,0	7,1	4,0	4,1
3. niewielkie	15,1	15,8	18,6	17,5	14,7	17,7
4. zdecydowanie żadne	76,2	74,4	75,1	70,6	79,0	76,8
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-78,1	-76,2	-80,6	-71,1	-82,1	-82,2

ZAKUP DOMU LUB MIESZKANIA – PRZEWIDYWANIA

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. zdecydowanie tak	0,7	2,1	4,0	4,0	4,0	2,9
2. możliwe	4,3	4,5	5,6	4,6	4,6	3,2
3. raczej nie	8,9	10,2	10,3	9,4	9,0	14,8
4. zdecydowanie nie	86,1	83,2	80,1	82,0	82,5	79,1
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-87,8	-83,9	-78,5	-80,4	-80,7	-82,1

REMONT DOMU LUB MIESZKANIA – PRZEWIDYWANIA

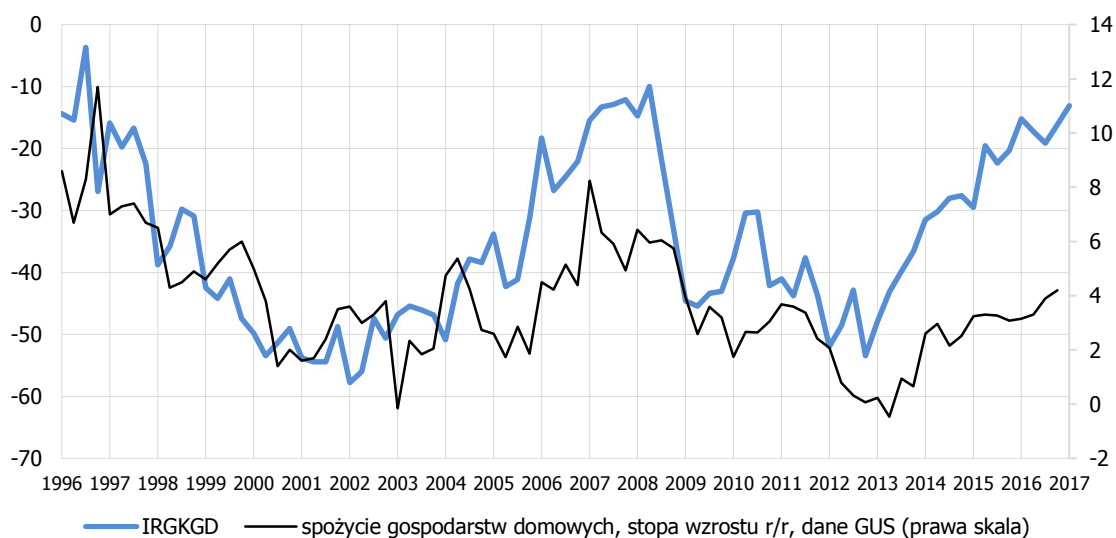

warianty odpowiedzi - odsetki	Q4 2015	Q1 2016	Q2 2016	Q3 2016	Q4 2016	Q1 2017
1. bardzo duże	5,2	4,9	6,8	5,7	6,6	5,1
2. dość duże	10,4	11,2	12,6	9,1	11,3	10,0
3. niewielkie	34,4	40,5	34,6	38,1	31,2	38,4
4. zdecydowanie żadne	50,0	43,5	46,0	47,0	50,9	46,5
saldo (1+0,5×2-0,5×3-4)	-56,9	-53,2	-50,3	-55,8	-54,3	-55,6

3. Kondycja gospodarstw domowych w 2016 r.

Wartość wskaźnika kondycji gospodarstw domowych IRG SGH w IV kwartale 2016 r. wyniosła -16,2 pkt i była wyższa o 4,1 pkt. od wartości sprzed roku. Nastroje konsumentów podlegały jednak wahaniom w ciągu roku. Na początku roku mieliśmy do czynienia z wyraźną poprawą nastrojów – wartość IRGKGD wzrosła o 5,1 pkt. W II i III kwartale kondycja gospodarstw domowych pogorszyła się (spadek wartości IRGKGD o, odpowiednio: 2,0 i 2,1 pkt.). W czwartym kwartale nastąpił wzrost o 2,9 pkt., nie był on jednak dość silny, by zniwelować skumulowaną stratę poniesioną wcześniej. Choć w końcu roku wskaźnik przyjął wartość wyższą niż w IV kwartale 2015 r., roczny przyrost był mniejszy niż w latach wcześniejszych. Faza wzrostowa w cyklu nastrojów gospodarstw domowych została zapoczątkowana w II kwartale 2012 r. i od tego czasu wartość wskaźnika wzrosła o 29,5 pkt. Według szacunku składowej cyklicznej wskaźnika IRGKGD, w trzecim kwartale 2016 r. ta tendencja wzrostowa załamała się. Metoda estymacji czynnika cyklicznego daje w końcu próby wynik obciążony większym błędem, należy więc z tolerancją traktować tezę o zakończeniu w ubiegłym roku trwającej 4 lata fazy umacniania się nastrojów polskich gospodarstw domowych. Tak czy owak, nastroje te nadal kształtują się poniżej poziomu sprzed światowego kryzysu finansowego i gospodarczego lat 2007-2008 r.

Mimo tej poprawy nastrojów wzrost konsumpcji prywatnej w pierwszym półroczu 2016 r. utrzymywał się na poziomie ok. 3% (na wykresie poniżej widać rozjeżdżające się – od początku 2012 r. – linie nastrojów gospodarstw domowych i konsumpcji prywatnej). Dopiero w III i IV kwartale roczna stopa realnego wzrostu spożycia gospodarstw domowych wyraźnie wzrosła, do wysokości, odpowiednio: 3,9% i ponad 4%. Skok ten jest najprawdopodobniej skutkiem programu Rodzina 500+.

W 2016 r. poprawiła się sytuacja finansowa gospodarstw domowych (wzrost wartości salda w IV kwartale względem IV kwartału 2015 r. o 1,9 pkt.), a zarazem pogorszyły się oceny ogólnej sytuacji gospodarczej w kraju (o 2,4 pkt.). Znacznie osłabły obawy przed bezrobociem (spadek wartości salda o 9,9 pkt.). W ślad za ustępującą deflacją i wzrostem cen, głównie żywności, nasilają się oczekiwania inflacyjne. Poprawa sytuacji finansowej i spadek obaw przed bezrobociem wpłynęły na polepszenie się ocen klimatu do zakupu dóbr trwałego użytku i zwiększenia wydatków mieszkaniowych. Zmniejszył się natomiast odsetek gospodarstw domowych, planujących zakup samochodu (z 8,6% w październiku 2015 r. do 6,3% rok później).

Poprawiająca się sytuacja gospodarstw domowych ujawnia się również w ich ocenie zbilansowania bieżących dochodów i wydatków. W IV kwartale 2016 r. wartość salda wzrosła do

poziomu najwyższego w historii badania, +17,5 pkt. Było to jedyne saldo (z piętnastu), które pod koniec roku przyjęło wartość dodatnią.

Porównanie nastrojów polskich gospodarstw domowych (IRGKGD) z nastrojami konsumenckimi w Unii Europejskiej (CS wg ECFIN/Eurostat dla 28 krajów UE) unaocznia podobne tendencje (od ok. 2004 r). Wartość CS była w 2016 r. wyższa od wartości IRGKGD (-6,2 pkt. wobec -16,9 pkt., średniorocznie). Bardziej pesymistyczne oceny są swego rodzaju cechą szczególną polskich gospodarstw domowych.

